

TÉR – HATÁS

A KÖZIGAZGATÁSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM
TERÜLETFEJLESZTÉSI HÍRLEVELE

1. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

A jövő fejlesztése a térségi együttműködésben rejlik

Nem véletlen, hogy éppen most indítjuk útjára az új, településfejlesztésről szóló önkormányzati hírlevelünket: július 15-én megkezdtem a Támogatói Okiratok kiadását a Versenyképes Járások Programba beérkezett fejlesztési igényekhez. Fontos mérföldkő ez nemcsak a programban, de a térségi együttműködések elindításában is. Egymásra utaltság helyett együttműködés, terület- és településalapú szemlélet helyett a térségi fejlesztési szemlélet

képviselése és megvalósítása – ez a Versenyképes Járások Program.

A Versenyképes Járások Program meghirdetésekor nem titkolt célunk volt az, hogy a hazai területfejlesztési politikában olyan új szemlélet is érvényesüljön, amelynek eredményeként az eddig kizárólag településalapú fejlesztéspolitika mellett erőteljesen megjelenjen a térségi alapú is. Ennek egyik legfontosabb kérdése pedig az volt, hogy a kizárólagos várospolitikai szemléleten túllépve képesek-e a települések a bevételeiket megosztani, egymással szolidárisak lenni, illetve elfogadni, hogy a megvalósult fejlesztés egy adott térség közös érdeke.

A program januári elindulása óta elvégzett munka rácsafolt a kételkedőkre. Egyértelmű lett, hogy az együttműködés képessége és szándéka nem egy idealizált elképzelés, hanem a valóság, amelyben a településvezetők többsége új lehetőségeket látott meg. A Járási Fejlesztési Fórumok munkája, a Területfejlesztési Alapba májusban befizetett 27 milliárd forint iparüzési adótöbblet jól mutatja, hogy a települési önkormányzatok képesek arra, hogy együtt gondolkodjanak és közösen cselekedjenek.

A program céljainak megvalósulását mutatja az is, hogy a megadott határidőig több mint ezer fejlesztési igényt töltöttek fel a járások, összesen közel ötvenmilliárd forint értékben. Bízom benne, hogy a hamarosan megérkező fejlesztési összegek a járásokban élők mindennapjait könnyítik majd meg. Köszönöm az önkormányzatok együttműködését, egymás iránti felelősségvállalását!

Dr. Navracsics Tibor
közigazgatási és területfejlesztési miniszter

IMPRESSZUM

KÖZIGAZGATÁSI ÉS
TERÜLETFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM,
TERÜLETFEJLESZTÉSÉRT FELELŐS
ÁLLAMTITKÁRSÁG

HONLAP:
WWW.VERSENYKEPESJARASOK.HU

FELELŐS KIADÓ:
CZUNYINÉ DR. BERTALAN JUDIT

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BAZSÓ GABRIELLA,
TERÜLETFEJLESZTÉSÉRT
FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁG

ELÉRHETŐSÉGEK:

VJP@KTM.GOV.HU
+36 1 896 0668
+36 1 896 6899

Tér-Hatás - Területfejlesztés, fontos infók egy helyen

Államtitkárságunk egy tematikus online kiadványt indít a megújuló területfejlesztési szakpolitika aktualitásairól. Szerintünk erre a felületre azért van szükség, mert az új pályázatok új szemléletet is jelentenek. Reményeink szerint az eddigi profi gyakorlati munka mellett megjelenhet majd a területfejlesztés lelke, egy nem ismertelen, de mégis új látásmód.

Nem véletlen az időzítés! A Versenyképes Járások Program ugyanis most kel igazán életre. Ez a magyar vidéknek szóló támogatási rendszer nem csupán az eljárásrendjében más, hanem új térségi szemléletet, és új térségben gondolkodást is jelent. A lényege az önkormányzatok együtt gondolkodásában, együtt tervezésében és együtt fejlesztésében van. Nem állhatunk meg ugyanis a településünk végét jelző táblánál, ha a növekedésben, gyarapodásban hiszünk.

A területfejlesztés fontos mérföldkövéhez érkezünk. Az első támogatási döntések meghozatalának napján indítjuk útjára ezt a kiadványt.

Miért? Mert nem csupán abban tér el a program a magyar vidéknek szóló eddigi számos, kormányzati támogatástól, hogy a településszintű megoldások és a településalapú fejlesztések mellett az önkormányzatok közös gondolkodását, a közszolgáltatások fejlesztésének közös megoldásait segíti, hanem abban is, hogy több alkalommal, a program meghirdetésekor és az eljárásrend megalkotásakor is elmentünk az

önkormányzatokhoz, önkormányzati szervezetekhez. Az önkormányzati vezetők kétharmadával találkoztunk, és az elképzeléseikhez is igazítottuk a programot. Ezért is egyedülálló, hiszen rugalmasságával és egyszerűségével jó megoldásokat kínál térségi fejlesztésekre.

Folyamatosan, a tervezés, a benyújtás és a megvalósítás során is támogató segítséget nyújtunk az önkormányzatoknak.

Egy egészen új dologba vágtuk a fejszénket: a Versenyképes Járások Program ugyanis minden szereplő számára új megközelítést kínált. A járási egységben nem közigazgatási, hanem a járásban együtt lévő településeken élők térhasználatát alapul vevő együttműködéseket, programokat vártunk. Olyan, a térségi együttműködésen alapuló fejlesztési programot szerettünk volna meghirdetni, ami nem köti meg a járási településvezetőinek kezét egy-egy fejlesztendő területre szűkítve a lehetőségeket, hanem valóban ott nyújt segítséget, ahol arra a legnagyobb szükség van. Arra ösztönöztük a járásokat, hogy legalább három település (kivéve, ha a járásban mindössze kettő található, akkor ez a két település) konzorciumi vagy jogi személyiséggel rendelkező társulási formában közösen nyújtson be olyan fejlesztési igényt, amely a térség kulcsfontosságú szükségleteit szolgálja. A lehető legszélesebb támogatási rendszer kidolgozása volt a cél, hogy az épületrekonstrukciókon, út- és járdafelújításokon túl olyan, a hétköznapi életben könnyítést nyújtó eszközbeszerzésekre és fejlesztésekre is lehetőség legyen, ami több önkormányzat mindennapi segítése lehet. A településvezetőkkel történt egyeztetések után négy területet jelöltünk meg a fejlesztési igények benyújtásánál, a térségi alpinfrastruktúra és elérhetőség fejlesztését, a térségi közszolgáltatások fejlesztését, a térségi gazdaságfejlesztést és a településüzemeltetést.

A Program eddigi eredményeinek a kulcsa, hogy nem csak az önkormányzatokat készítette együttműködésre, de a program meghirdetésében és a pályázat lefolytatásában résztvevő intézmények is aktív párbeszédet folytattak az érintettekkel: a megyei közgyűlés vezetőivel és a főispánokkal. A minisztérium és a Magyar Államkincstár minden szakmai és jogi segítséget megadott a fejlesztési igények benyújtásánál, de nemcsak akkor, hanem a fejlesztések megvalósításánál is ott leszünk, és akár műszaki szakértői segítséget is nyújtunk, ahol erre szükség van.

A beérkezett több mint ezer fejlesztési igény alapján kijelenthető: a cél megvalósult, a járási legfőbbjének sikerült az összefogás, az együtt

gondolkodás, a közös vállalat. A Program valóban ösztönözte a települések együttműködését, hiszen a támogatási igények benyújtásában 2900 település, vagyis a magyar települések több mint 90%-a érintett konzorcium vagy társulás tagjaként. A Program keretében így olyan fejlesztések kerülnek támogatásra, amelyek 2500 településen, azaz a magyar települések több mint 80%-án valósulnak meg.

Fontos, hogy a fennmaradó, a településeiken eszközbeszerzést vagy beruházást nem jelentő járási programok esetében is megjelenik a program, mert olyan közszolgáltatás-fejlesztés, infrastruktúra-fejlesztés lett a megállapodás, ami a járás valamennyi településén élő számára jelenti a közszolgáltatás elérésének vagy minőségének javulását. Ilyenek például a köz- és közlekedésbiztonsági, idősök bentlakásos ellátását biztosító szociális, térségi kulturális és közművelődési, gyermekjóléti vagy egészségügyi programok. Így bátran mondhatjuk, hogy hatását tekintve a vidéki településeken élők számára szinte mindenütt lesz eredmény.

Tanulási folyamat ez is, az eljárás monitoring rendszerét is kialakítjuk, annak érdekében, hogy még jobban, még inkább az önkormányzatok, a településeken élők számára hasznosuljanak a források.

A program rugalmassága, az önkormányzatok helyi kérdésekre megfogalmazott válaszainak támogatása adja a gyors reagálás lehetőségét, így a város a vidékkel, a vidék (városkörnyéke) a várossal együtt erősödik!

Köszönöm a konzultációk és a találkozások alkalmával az őszinteséget, a programalkotásoknál a kreativitást, az együttműködést!

Folytatjuk...

Czúnyiné dr. Bertalan Judit
területfejlesztésért felelős államtitkár

„A beérkezett több mint ezer fejlesztési igény alapján kijelenthető: a cél megvalósult, a járáások legtöbbször sikeresen az összefogás, az együtt gondolkodás, a közös vállalat.”

Területfejlesztési Szolgálat: az együttműködés intézményesített rendszere

A 2024 januárjában megújult minisztériumi szervezetrendszer mérföldkő a hazai területfejlesztésben. Az új struktúra lehetőséget teremt arra, hogy az önkormányzatok, az igazgatási szervek és a térségi szereplők összehangoltan, stratégiai partnerségüket megerősítve közösen alakíthassák a fejlesztéspolitika irányát.

Az új rendszer innovatív szervezeti eleme a Területfejlesztési Szolgálat, amely országos lefedettségével segíti, hogy a fejlesztéspolitika ne csak települési, hanem térségi szinten is egyre erősebb hatást gyakoroljon.

A Szolgálat létrehozásáról és működésének részletszabályairól a területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény, valamint a végrehajtási szabályokat rögzítő 429/2024. (XII. 23.) Kormányrendelet rendelkezik, amely a szervezetrendszer kialakításán túl annak feladatkörét és szakmai felügyeletét is pontosan meghatározza. A Szolgálat feladatait a Magyar Fejlesztésösztönző Iroda Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság keretein belül látja el.

Létrehozásával a kormányzat célja egyértelmű: a térség szereplői ne elszigetelt, párhuzamos fejlesztésekben gondolkodjanak, hanem közösen határozzák meg a fejlesztési irányukat, és a rendelkezésre álló forrásokat összehangoltan, azokat minél hatékonyabban használják fel.

A Területfejlesztési Szolgálat alapvető funkciója a kapcsolatépítés a térségi szereplők és a kormányzati döntéshozók között. Feladata azonban nem merül ki az információk továbbításában, célja a kétirányú párbeszéd erősítése. Ennek révén a térségi szereplők visszajelzései, tapasztalatai és elképzelései beépülhetnek a döntéshozatalba, miközben a kormányzat naprakész és célzott szakpolitikai üzeneteket juttathat el a térségekhez.

Fontos hangsúlyozni, hogy a Szolgálat nem csupán egy adminisztratív háttérintézmény. Aktív, kezdeményező szereplőként kíván megjelenni a térségi koordinációban. Ennek érdekében a helyi kapacitásokhoz igazodva, és az igények felmerülése esetén szakmai támogatást nyújt a fejlesztési dokumentumok összeállításában, a projektötletek formálásában, valamint a hazai forrásból finanszírozott programok megvalósításában. A partnerség itt

nemcsak hivatkozási alap, hanem mindennapi működési gyakorlat.

Bár az együttműködés kézzelfogható eredményei még idővel érnek be, a Szolgálat szervezeti kiépítése mára csaknem teljesnek mondható. Vármegyéenként legalább egy munkatárs kezdte meg a tevékenységét, míg Vas, Zala és Veszprém vármegyékben megerősített létszámmal zajlik a működés.

A Szolgálat munkatársai 2025 második felében kiemelt szerepet kapnak a nagytérségi fejlesztési stratégiák előkészítésében, a különböző térségtípusok sajátosságainak feltérképezésében, valamint a Versenyképes Járások Program megvalósításában is. A cél az, hogy a térségek ne csupán végrehajtói legyenek a fejlesztéspolitikának, hanem alakító szereplőként, valódi lendületet kaphassanak a személyre szabott segítségen keresztül.

Interjú Szita Károllyal, a Megyei Jogú Városok Szövetsége elnökével

A nagyvárosok vonzáskörzetében mennyire tudja a Versenyképes Járások Program támogatni a közszolgáltatások színvonalának emelését és hozzáférhetőségét?

A Versenyképes Járások Program abban segít, hogy a települések közösen, a valós igények alapján határozzák meg, mire van szükség: legyen szó közétkeztetésről, óvodai férőhelyekről vagy akár a közbiztonság erősítéséről. A települések olcsón tudjanak hozzájutni az energiához, a rezsiköltségek ne terheljék meg a számlájukat, mindennapi megélhetésük biztosítva legyen. Amennyiben ezek

megvalósulnak az adott járásban, az versenyképes tud lenni.

Milyen típusú fejlesztéseket tartottak prioritásnak a megyei jogú városok, és milyen módon sikerült ezeket beilleszteni a térségi együttműködésbe?

A megyei jogú városok elsősorban az alapellátás színvonalának emelését, a közlekedési és energetikai fejlesztéseket, illetve a közösségi szolgáltatások megerősítését tartották prioritásnak. A térségi együttműködés kulcsa az volt, hogy a döntéshozók konszenzusra törekedtek: közösen határozták meg a célokat, és méltányos módon osztották fel a forrásokat a város és környéke között. Nekünk is kiemelten fontos, hogy megfelelő szolgáltatásokat tudjunk nyújtani, hiszen például Kaposvárt 60 ezren lakják, de 120 ezren használják. Ide járnak dolgozni, a gyerekek iskolába és óvodába, az egészségügyi ellátás sem csak a városban élőknek jár. Ezért jó ez a program, mert mindannyiunk érdekét szolgálja!

Hogyan látják a Program szerepét a városok és környékük közötti kapcsolatok megerősítésében, különösen a járási szintű koordináció és közös tervezés terén?

A Program egyik legnagyobb erénye, hogy rámutatott: nem elég önállóan gondolkodni. A városok és a környező települések közötti kapcsolat erősítése, az ingázók, diákok, munkavállalók mindennapi igényeinek összehangolása csak úgy valósulhat meg, ha van közös tervezés, párbeszéd és szolidaritás. A járási szintű koordináció ennek a szemléletváltásnak a záloga.

„A versenyképes járássok program mindannyiunk érdekét szolgálja.”

Együtt erősebbek – helyből országos jövőkép

Helyi tudás és térségi együttműködés nélkül nincs valódi fejlesztéspolitika – a Versenyképes Járások Program ezt a felismerést tette működési alapelvvé. A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ) javaslatát figyelembe véve a kormány lehetővé tette, hogy a fejlesztési célokat ne központilag, hanem helyben – a közösségek tapasztalatai és igényei alapján – határozzák meg. Meggyőződésünk, hogy ami Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében indokolt, az nem feltétlenül működik Vasban vagy Fejérben. A program legnagyobb értéke a rugalmasság és a helyi döntések szabadsága.

A források elosztása a járási polgármesterek közös döntésén alapul, akik a térség fejlesztési céljai mentén határozzák meg a prioritásokat. Példának okáért Mátészalka és 25 társtelepülése lakosságszám-arányos elosztásban állapodott meg azzal, hogy Mátészalka – mivel a TOP Pluszban már jelentős fejlesztési forrásokhoz jutott – a Versenyképes Járások Programban tudatosan nem adott be önálló pályázatot, ezzel is erősítve térségi elkötelezettségét.

A legtöbb járásban a járási fórumokat informális, bizalmi alapú egyeztetések előzték meg, ahol a kisebb települések is érdemben részt vettek a döntések alakításában. Ez a párbeszédalapú megközelítés is bizonyítja a folyamat sikerét, hiszen nagyon sok járásban a hivatalosan

összehívott Járási Fejlesztési Fórumon már csak az előzetesen, közösen kialakított döntések formális meghozatala történt meg.

Vannak olyan járasok, ahol térségi szinten gondolkodva egészségügyi infrastruktúra-fejlesztések, máshol közbiztonsági célú kamerarendszerek közös kialakítása indult meg. A Mátészalkai járás 26 településén például demenciával élőket támogató mintaprogram valósul meg, szociális szakemberek bevonásával – egy előremutató, prevencióra épülő kezdeményezés, amely életminőség-javulást hozhat az érintett szépkorúak számára, és más térségek számára is adaptálható modellt kínál.

A TÖOSZ meggyőződéssel állítja: a járasok túlnyomó többségében példamutató módon sikerült megvalósítani a program célkitűzéseit. Az ilyen léptékű térségi összefogás hozzájárul ahhoz, hogy a fejlesztéspolitikai gondolkodás valóban helyből induljon, de országos hatással bírjon.

Dr. Hanusi Péter, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége

„Egyértelmű lett, hogy az együttműködés képessége és szándéka nem egy idealizált elképzelés, hanem a valóság, amelyben a településvezetők többsége új lehetőségeket látott meg.”

Összehangolt fejlesztések a Zalaegerszegi járásban

Interjú Balaicz Zoltánnal, Zalaegerszeg polgármesterével

Közös sikerért a Versenyképes Járások Programban

Zalaegerszeg korszerű, lendületes település kíván lenni, ennek érdekében a városvezetés már egy évtizede újrafogalmazta a gazdasági és társadalmi céljait is. Törekvéseivel összhangban van a Versenyképes Járások Program, derült ki Zalaegerszeg polgármestere, Balaicz Zoltán szavaiból.

Zalaegerszeg hogyan tudta kihasználni a Versenyképes Járások Program adta lehetőségeket térségi szerepének erősítésére és közszolgáltatási fejlesztésekre?

Zalát gyakran nevezik aprófalvas településszerkezetűnek, vármegyénkben 272 ezer ember él 258 településen. A Zalaegerszegi Járásban 84 település, egészen pontosan 3 város, Pacsa, Zalaegerszeg és Zalalövő, valamint 81 falu található. Érthető módon, bizonyos szolgáltatások nem biztosíthatók mindenütt. A járás kisebb településeinek lakói általában a városokban találnak munkát, ahogy kikapcsolódási lehetőséget is, a kis- és nagytelepülések egymásrataltsága tehát egyértelmű. A Versenyképes Járások Program ezért is nagyszerű kezdeményezés, a Program kínálta lehetőségeket pedig maximálisan ki is használjuk, térségi hatókörű kulturális intézmények fejlesztésére. Zalaegerszeg színházába, a Hevesi Sándor Színházba nem csupán helyi polgárok járnak, ahogy a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárba sem. Mindkét épületre ráfér a fejlesztés, amihez a Program biztosíthat forrást.

Milyen koordinációs és partnerségi tapasztalatokat szereztek a járási fórumok során, különösen a kisebb településekkel való közös tervezésben?

Három alkalommal is összeültünk már, így az eddiginél jobban megismertük egymás problémáit, céljait, lehetőségeit és az együttműködési pontokat. Ezek a megbeszélések is azt igazolták, hogy fontos egy olyan támogatási rendszer, amely figyelembe veszi a területi elhelyezkedésből adódó fejlettségi eltéréseket, az ezekből adódó különböző igényeket. Úgy döntöttünk, hogy rendszeresítjük a találkozókat, hiszen az állandó párbeszéd segít bennünket a közös, minden település számára fontos célok megfogalmazásában és aztán reményeink szerint, azok elérésében.

Milyen típusú fejlesztésekre kerülhet sor a Programban, amelyek érzékelhető változást hozhatnak a helyi közösségek számára?

Zalaegerszegről, a város két nagyobb kulturális intézményéről esett már szó, ezek mellett közös érdekünk és tervünk hosszabb távon az idősellátás bővítése. Nagykapornakon és Gutorföldén az óvoda épületének tetőfelújítására, Söjtörön az iskolaudvar burkolatfelújítására, Bakon játszótéri eszközbővítésre fordítanak majd a rendelkezésre álló forrást, Teskándon parkolókat alakítanak ki. 84 település esetében természetesen hosszan sorolhatnánk a megvalósításra váró elképzeléseket. Annyi bizonyos, hogy akár eszközbeszerzésekről, intézmények vagy a közszolgáltatások fejlesztéséről, akár közművelődési célú szolgáltatásokról van szó, valamennyi fejlesztés a helyben maradáshoz, az elnéptelenedés megelőzését szolgálja.

VERSENYKÉPES JÁRÁSOK
PROGRAM

BENYÚJTOTT TÁMOGATÁSI IGÉNYEK
SZÁMA

1 027

PÉNZÜGYI KEDVEZMÉNYEZETTEK
SZÁMA

2 827